Kortmann Járay Katalin – Mendreczky Karina: VIABLE
Megnyitó: 2026. november 26., csütörtök, 18:00
Megnyitja: Tóth Lili Rebeka, független kurátor

Megtekinthető: 2026. november 27. – 2027. január 22.

„Az Ősnövény lesz a legcsodálatosabb teremtmény a világon, amelyért maga a természet fog irigyelni engem. Ezzel a modellel és a hozzá tartozó kulccsal azután a végtelenségig lehet majd növényeket feltalálni… Ugyanez a törvény alkalmazható lesz minden más élőlényre is."
— Johann Wolfgang von Goethe, levél Herdernek, 1787

Goethe ősnövény- (Urpflanze-) elképzelése a romantika egyik legtermékenyebb gondolata. Goethe egy olyan alapformát keresett, amelyből a növények sokfélesége levezethető, és amelyből kiindulva új növényi formák is elképzelhetők és létrehozhatók. Botanikai megfigyeléseiben kialakított „gyengéd empirizmusa" a természetet eleven, változó rendszernek tekinti, amelynek formai törvényszerűségeit megfigyelés és tapasztalat révén lehet megragadni.

A kiállítás ezt a történeti előképet egy, a jelenünket meghatározó kérdéshez kapcsolja: mi történik akkor, ha a múltban rejlő potenciál bizonyos mértékig életképes valósággá válik?

A megőrzött anyag, az egykori életformákból fennmaradt szövet nem kizárólag a múlt nyoma, ugyanis megfelelő körülmények között újra bekapcsolódhat az élet lineárisnak vélt folyamataiba. 2012-ben a szibériai permafrosztban megőrződött, több mint 30 000 éves placentális szövetből sikerült teljes, termékeny Silene stenophylla növényeket regenerálni. A növényeket nem magból nevelték, hanem az éretlen termések szövetéből indult újra a növekedés.

A kiállítás ebből a valós biológiai potenciálból lép át a természetet és a teremtett világot összekapcsoló fikcióba.

A teremtett tér központi eleme egy mobilis üvegház, amely a 19. században elterjedt wardian case-t idézi. Ez a zárt üvegtároló tette lehetővé növények hosszú távú szállítását és életben tartását olyan körülmények között is, amelyeket korábban nem éltek volna túl. A növények így kontinensek között mozgathatóvá és új környezetben meghonosíthatóvá váltak. A wardian case története ugyanakkor kolonialista megközelítésből is vizsgálható, a gyarmati növénytranszferek, a botanikai gyűjtések és a gazdasági célú növényhonosítás eszközeként.

Mára a növények áttelepítésének nem csak térbeli, de hatalmas időtávlatokon átívelő lehetősége tudományos és eszmei kérdéseket vet fel.

Kortmann Járay és Mendreczky munkáikban a kultúra és az aktuális környezeti hatások emberi érzékelésre gyakorolt hatását vizsgálják. Épített tájaikban és bejárható díszleteikben az emlékezet, a kvázi-vallási motívumok és a miszticizmus szimbolikája eszmetörténeti vonatkozásokkal fonódik össze.

Az alkotópáros munkáiban visszatérő motívum az egy feltételezett, tisztább múlt utáni egyéni és társadalmi vágyakozás, valamint az ehhez fűződő ambivalens viszonyok. A VIABLE koncepciójában a romantikus természetfilozófia és a kortárs biotechnológia esetében egyaránt a múlt felé fordulás a jövő alakításának lehetőségét hordozza magában.

Az ősi anyag képzete a modern technológiához fűződő, bizonyos értelemben vallásos karakterrel is rendelkező, de számos vonatkozásában baljós viszonyunkkal is összekapcsolódik. A technológia egyszerre jelenik meg az élet megőrzésének és újrateremtésének eszközeként, valamint az emberi potenciál határait feszegető, ambivalens erőként. Ugyanaz a technológia, amely egy rég eltűnt növényi életformát újra életre kelthet, a klímaválsággal szembeni alkalmazkodás egyik eszköze is lehet, azonban ezzel együtt a természet feletti rendelkezés hatalomvágyának új formáját is megtestesítheti.

A VIABLE (eredeti jelentése szerint angolul és franciául életképes, a latin vita, azaz élet szóra vezethető vissza) mindezek alapján három egymással összefüggő értelmezési tartományt kapcsol össze: biológiai értelemben a növekedést és a szaporodást, egzisztenciális értelemben azt a kérdést, hogy mit tekintünk élőnek, szabad-e létezni, és kinek az engedélyével, technológiai szempontból pedig azt a gondolatot, hogy ami lehetséges, azt meg is kell-e valósítani.

Kortmann Járay Katalin (1986, Budapest) és Mendreczky Karina (1988, Budapest) 2019 óta dolgoznak együtt. Nagyméretű, bejárható installációikat különböző elemek térbeli kollázsából állítják össze. Technikákon és anyagokon átívelő művészetükön keresztül metaforikusan nőies tereket hoznak létre. 2023-ban az MQ Wien Szalon első kiállításaként nagyszabású tárlatot mutattak be Verena Kaspar-Eisert kurálásában, ugyanebben az évben pedig elnyerték az Esterházy Art Awardot.

Katalin Kortmann Járay – Karina Mendreczky: VIABLE
Opening: 26 November 2026, Thursday, 6 PM
Opening speech: Lili Rebeka Tóth, independent curator

On view: 27 November 2026 – 22 January 2027

"The Primal Plant (Urpflanze) will be the most wonderful creature in the world, one for which Nature herself will envy me. With this model and the key to it, it will be possible to invent an infinite variety of plants. The same law will also be applicable to all other living things."
— Johann Wolfgang von Goethe, letter to Herder, 1787

Goethe's concept of the Urpflanze, or primal plant, is one of the most fertile ideas of Romantic philosophy. He sought an underlying form from which the diversity of plants could be derived, and from which new plant forms could also be imagined and brought into being. The "delicate empiricism" he developed through his botanical observations approaches nature as a living, ever-changing system, whose formal principles can be grasped through observation and experience.

The exhibition connects this historical precedent to a question that defines our present: what happens when the potential embedded in the past becomes, to some extent, a viable reality?

Preserved matter, the tissue that survives from forms of life long gone, is not merely a trace of the past. Under the right conditions, it can re-enter processes of life that we tend to regard as linear. In 2012, scientists succeeded in regenerating complete, fertile Silene stenophylla plants from more than 30,000-year-old placental tissue preserved in Siberian permafrost. The plants were not grown from seeds; rather, growth was reinitiated from the tissue of immature fruits.

From this actual biological potential, the exhibition moves into a fiction that brings together nature and the constructed world.

At the centre of this constructed environment is a mobile greenhouse that evokes the Wardian case, which became widespread in the nineteenth century. This sealed glass container made it possible to transport plants over long distances and keep them alive in conditions they would previously have been unable to survive. Plants thus became transportable across continents and capable of becoming established in new environments. The history of the Wardian case can also be examined through a colonial lens, as an instrument of colonial plant transfers, botanical collecting and the introduction of plants for economic purposes.

Today, the possibility of relocating plants not only across geographical space but also across vast expanses of time raises both scientific and philosophical questions.

In their work, Kortmann Járay and Mendreczky explore how culture and contemporary environmental conditions shape human perception. Their constructed landscapes and immersive scenographies weave together the symbolism of memory, quasi-religious motifs and mysticism with broader intellectual and historical references.

A recurring motif in the artists' collaborative practice is the individual and collective longing for an imagined, purer past, alongside the ambivalent relationship that emerges from this desire. In the concept of VIABLE, the turn towards the past — whether in Romantic natural philosophy or contemporary biotechnology — carries within it the possibility of shaping the future.

The idea of ancient matter also connects to our relationship with modern technology, a relationship that has a quasi-religious dimension, yet is also marked by a sense of foreboding. Technology appears simultaneously as a means of preserving and recreating life, and as an ambivalent force that pushes the boundaries of human potential. The same technology that can bring a long-extinct plant form back to life may also serve as a means of adapting to the climate crisis. At the same time, however, it can embody a new expression of the human desire for power and control over nature.

VIABLE — meaning capable of living or developing, in both English and French, and deriving from the Latin vita, meaning life — thus brings together three interconnected fields of interpretation. In a biological sense, it refers to growth and reproduction; in an existential sense, it raises questions about what we consider to be alive, who or what is allowed to exist, and with whose permission; while from a technological perspective, it asks whether everything that can be done should necessarily be done.

Katalin Kortmann Járay (b. 1986, Budapest) and Karina Mendreczky (b. 1988, Budapest) have been working together since 2019. They create large-scale, immersive installations assembled through spatial collages of diverse elements. Working across a wide range of techniques and materials, they construct metaphorically feminine spaces. In 2023, they presented a major exhibition as the inaugural show of the MQ Wien Salon, curated by Verena Kaspar-Eisert. In the same year, they received the Esterházy Art Award.